

Strategický plán myslí na špeciálnu rastlinnú výrobu viac ako nikdy predtým

Pestovatelia združení v Zemiakarskom a zeleninárskom zväze SR (ZZZ SR), Ovocinárskej únii SR (OÚ SR) a Zväze vinohradníkov a vinárov Slovenska (ZVVS) (členovia SPPK) sa na začiatku decembra stretli na tradičnom seminári v Mojmirovciach, na ktorom opäť diskutovali o budúcnosti špeciálnej rastlinnej výroby na Slovensku. Pozvanie na podujatie prijal aj minister pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR Samuel Vlčan, riaditeľ Inštitútu pôdohospodárskej politiky Ján Pokrivčák, predseda SPPK Emil Macho a ďalší zástupcovia samospráv, rezortného ministerstva a pridružených odborných organizácií.

Hlavnou témou bolo prijatie Strategického plánu Spoločnej poľnohospodárskej politiky na roky 2023 až 2027. Ten omnoho viac myslí práve na pestovateľov ovocia, zeleniny a viniča, teda plodín, pri ktorých je mimoriadne dôležitá ľudská pracovná sila a ktorých chceme mať na Slovensku viac, myslia si zástupcovia odborných zväzov.

Skôr chvália, ako kritizujú

Podľa hlavného organizátora seminára Jozefa Šumichrasta, predsedu ZZZ SR bude do budúcnosti mimoriadne dôležité zdefinovať, čo je to vlastne špeciálna rastlinná výroba a ktoré plodiny do tejto skupiny patria. Trend je však dobrý, o špeciálnej rastlinnej výrobe sa už podľa neho prestalo len rozprávať, ale aj konať. „Naozaj to už cítime. Predtým sme často vidali len pekné fotografie zo sádov či zakrytých plôch so zeleninou, ale reálna podpora tomu nezodpovedala. Terajšie vedenie ministerstva si to zobralo za svoje a my to naozaj cítime,“ povedal Jozef Šumichrast. Netreba však poľaviť, pestovateľom stále chýba najmä dlhodobá koncepcia, verejné funkčné registre a tiež odpočty. Zásadná bude podľa predsedu zväzu aj vyššia podpora konzumných, no najmä sadbových zemiakov, ktoré dokážeme produkovať mimoriadne kvalitné, no stále veľmi málo.

Aj vinohradníci skôr chvália, ako kritizujú. Podľa Jaroslavy Kaňuchovej Pátkovej, výkonnej riaditeľky ZVVS treba pozitívne hodnotiť najmä otvorenú komunikáciu ministerstva s odbornými zväzmi a samosprávou, ale i konkrétne kroky k zlepšeniu pozície tak vinohradníkov ako aj vinárov. „O vinohradoch sa už 20 rokov v programovom vyhlásení vlády píše, že majú byť zachované, no zrejme prvýkrát vidíme konkrétne veci aj v Strategickom pláne či výzvach. Práve zeleninári, ovocinári a vinohradníci sú v nich uprednostňovaní. Očakávame, že vinohradníctvo sa naozaj podarí zachovať. Kvitujeme aj stransparentnenie procesov a zohľadnenie objektívnych kritérií pri hodnotení projektov,“ povedala na podujatí Jaroslava Kaňuchová Pátková.

Tieto slová potvrdil aj Ján Pokrivčák z Inštitútu pôdohospodárskej politiky, ktorý vidí veľký posun pri podpore sektorov, ktoré prinášajú na vidiek pridanú hodnotu a zamestnanosť. „Keď som porovnával našu poľnohospodársku minulosť, tak som nikde nevidel taký dôraz na špeciálnu rastlinnú výrobu ako jej dávame teraz v Strategickom pláne. Doteraz bol dôraz len na priame platby,“ povedal pred účastníkmi seminára v Kaštieli Mojmirovce Ján Pokrivčák, ktorý si tiež myslí, že tam, kde sa pestuje viac ovocia a zeleniny, stúpa aj ich konzumácia.

Zápasia s vysokými cenami energií

Vo veľmi zložitej situácii sú v týchto časoch najmä ovocinári, ktorým vysoké ceny energií znemožnili uskladniť tohtoročnú bohatú úrodu. Vznikla preto výzva pre spotrebiteľov, aby pomohli našim pestovateľom a prišli si do sádov nazbierať kvalitné plody za prijateľné ceny. „Značnú časť sa nám podarilo aj predať. Aby sme však prežili tento energetický šok, budeme potrebovať výraznejšiu podporu zo strany štátu,“ vyslovil sa Marián Varga, predseda OÚ SR, ktorý za svoje dlhoročné pôsobenie v ovocinárstve nepamätá takú krízu, ako zažívajú pestovatelia v týchto časoch.

„Producenti špeciálnej rastlinnej výroby zápasia so zvýšenými cenami energií viac ako pri jednoduchej rastlinnej výrobe. Sú omnoho závislejší od cien energií, sú viac vystavení tlaku trhu a kolísaniu cien na trhu,“ myslí si minister pôdohospodárstva Samuel Vlčan. Aj preto podľa neho bolo pripravených už v tomto roku viacero schém štátnej pomoci na podporu zraniteľných sektorov.

Idú príkladom

Dlhodobou prioritou SPPK je podpora špeciálnej rastlinnej a živočíšnej výroby. Predseda najväčšej agropotravinárskej samosprávy na Slovensku ocenil prístup zástupcov prítomných zväzov a výsledky, ktoré sa im podarilo v poslednom období nadobudnúť. „Za posledné obdobie bádám veľkú iniciatívu z vašich zväzov a dávam vás často za príklad aj iným združeniam. Dôležitá je najmä aktivita a iniciatíva v zmysle, že o tú podporu treba tvrdo bojovať,“ ocenil prístup pestovateľov a ich zástupcov v odborných zväzoch Emil Macho.

Podľa predsedu komory je mimoriadne dôležité tlačiť viac na sezónne zamestnávanie a celkovú podporu zamestnanosti v agrosektore cez zvýhodnené odvodové nastavenia, ale napríklad aj dane z nehnuteľností. To však nedokážeme ovplyvniť zo žiadnych zdrojov, ale len s podporou zástupcov ministerstiev a parlamentu. „Závlahy by taktiež mali byť prioritou a často sú aj súčasťou našich rokovaní. Vieme, v akom stave máme Hydromeliorácie š.p. a v akom stave sú závlahové systémy. Preto vítam aj iniciatívu, že sa začínate združovať do závlahových družstiev a vidím aj tlak na tých 30 mil. eur, ktoré mali ísť na čistenie kanálov, že budú použité na revitalizáciu jestvujúcich závlahových systémov,“ povedal pred plnou sálou ľudí predseda SPPK.

Dobiehame a aj predbiehame

V Strategickom pláne SPP na najbližších 5 rokov bude možné čerpať finančné prostriedky z európskych zdrojov a zdrojov štátneho rozpočtu v objeme viac ako 4 miliardy eur. Minister pôdohospodárstva hovoril na podujatí o zmene prístupu vlády SR k špeciálnej rastlinnej prvovýrobe. „Som naozaj rád, že podpora na hektár vďaka príspevku aj zo strany vlády nielen dobieha podporu, ktorú vypláca Česká republika, ale bude aj vyššia ako podpory v Poľsku či Maďarsku. Aj samotné nastavenie schémy podpory znižuje podporu pestovania obilnín či olejní, kde máme viac produkcie ako potrebujeme. Zameriavame podporu práve na pestovanie slovenského ovocia, zeleniny, zemiakov a vinogradov. Plochy pri týchto plodinách máme hlboko pod priemerom EÚ. Toto chceme zásadne zmeniť. Máme na to dobrý potenciál. Vieme dopestovať kvalitnú zeleninu a ovocie,“ vysvetlil zámer minister Samuel Vlčan.

Prítomní účastníci seminára sa v ďalšej časti dozvedeli viac o jednotlivých nastaveniach Strategického plánu, sektorových intervenciách a možnostiach pre organizácie výrobcov. Vývoj situácie u našich susedov predniesli zástupcovia odborných zväzov z Českej republiky.